

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)
Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

*СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ*

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VII Міжнародної науково-практичної конференції**

05 – 07 червня 2019 року

Частина III

Вінниця 2019

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 05-07 черв. 2019 р. Вінниця, 2019. Ч. 3. 388 с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми та перспективи, тенденції розвитку маркетингових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, державотворчі процеси в умовах глобалізованого суспільства: історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д.філос.н., професор
Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, д.е.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Боковець В.В., д.е.н., проф., **Корж Н.В.**, д.е.н., проф., **Іваницька Н.Б.**, філол.н., проф., **Стопчак М.В.**, д.і.н., проф., **Бондар А.А.**, к.н.фіз.вих., доц., **Кузьміна О.М.**, к.т.н., доц., **Недбалюк О.П.**, к.е.н., доц., **Кудирко О.М.**, к.е.н., доц., **Поліщук О.А.**, к.е.н., доц., **Поліщук І.І.**, к.е.н., доц., **Романовська Ю.А.**, к.е.н., доц., **Семко Т.В.**, к.т.н., доц., **Тернова А.С.**, к.т.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-945-4

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ
В УКРАЇНІ**

Власенко В.В., д.б.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	156
Власенко І.В., д.е.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПЕРСПЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖ У СВІТІ ТА УКРАЇНИ ЙОГО СУЧАСНИЙ СТАН.....	162
Іваніщева О.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ ТА СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ДЛЯ ВИРОБНИКІВ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	171
Кізюн А.Г., к.геогр.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРИРОДНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	179
Лук'янець А.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АТРАКЦІЇ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ.....	185
Мазуркевич І.О., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ.....	195
Малюта К.Г. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	203
Онищук Н.В., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	210
Пахомська О.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ.....	217
Семко Т.В., к.т.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РЕГЛАМЕНТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ- СТИМУЛ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НАССР.....	224

7. «Сім чудес Вінниччини». URL: <https://discover.vn.ua/inspiration/sim-chudes-vinnichchini>

8. Іллінецький алмазний кратер. URL: http://www.autotravel.ua/countries/ukraine/illinecky-almaznyi-krater/more_info/view_print/

УДК 338.486

Мазуркевич І.О., к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

В даній статті розкрито особливості управління інноваційною діяльністю в сфері туристичного бізнесу. Визначено характер інноваційної діяльності галузі та акцентовано увагу на відмінних характеристиках, що ґрунтуються на специфіці індустрії гостинності. Визначено головні чинники інтенсифікації інноваційної діяльності в туризмі.

Ключові слова: *інновації, інноваційна діяльність, управління інноваційною діяльністю, туристичний бізнес, туристичні потоки.*

Постановка проблеми. За останніми даними, ринок туристичних послуг характеризується динамічними темпами зростання. Зростання конкурентоспроможності на ринку свідчить про необхідність пошуку дієвих сучасних засобів забезпечення конкурентоспроможності туристичних підприємств. Активізація розвитку вітчизняної туристичної індустрії та подолання негативних тенденцій стане можливим шляхом впровадження інновацій у галузь. Згідно зі світовим досвідом, широке застосування інновацій може призвести до створення конкурентоспроможного туристичного продукту на вітчизняному та міжнародному ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем забезпечення інноваційного розвитку в галузі туризму вивчено у працях вітчизняних та зарубіжних учених. Визначення сутності та класифікації

інновацій в індустрії гостинності визначено в працях Т.В. Андрієнко, М. Зуєва, В.М. Селютіна, С.В. Селютіна, Л.М. Яцуна. В працях Г.І. Михайліченко обґрунтовано модель інноваційних туристичних кластерів як фактору підвищення конкурентоспроможності регіонів та країни загалом. С.А. Севастьянова та О. Кальченко визначено наукові принципи інноваційної діяльності в туризмі. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць та розробок, недостатньо уваги приділяється теоретичним та практичним аспектам щодо ефективного застосування інновацій у галузі туризму в контексті забезпечення та відповідності міжнародним стандартам якості надання туристичних послуг. Адже саме комплексне вивчення особливостей застосування інноваційних технік та технологій у туризмі сприятимуть забезпеченню ефективного розвитку туристичної галузі в сучасних умовах.

Мета статті. Метою даного дослідження є визначення головних напрямків забезпечення ефективного розвитку інноваційної діяльності туристичного бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Україна має всі передумови для належного розвитку економіки за рахунок туризму, однак суттєво програє в конкурентній боротьбі, відстаючи від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг. За складовими індексу туристичної конкурентоспроможності у 2017 р. Україна увійшла до десятки країн з найнижчим рівнем безпеки, посідаючи 127 місце, за сприятливим бізнес-середовищем – 124, за рейтингом культурних багатств – 51, в плані здоров'я та гігієни не все так погано, адже вона входить у першу десятку країн, посідаючи 8 місце, за ціною конкурентоспроможністю – 45 місце, за показниками розвитку туристичного сервісу – 71, за рівнем міжнародної відкритості – 78, за інфраструктурою повітряного транспорту – 79, за наземною і портовою інфраструктурою – 81, за націленістю на туризм – 90, за природними ресурсами – 115, за людськими ресурсами і ринком праці – 41, за готовністю ІКТ – 81, за культурними ресурсами і діловими поїздками – 51, за показниками екологічної стабільності – 97 місце. Відповідно до загального індексу туристичної конкурентоспроможності Україна в рейтингу 136 країн посідає 88 місце [10].

Згідно з даними Державної служби статистики України динаміка туристичних потоків зазнала значних змін упродовж 2012–2017 рр. (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка туристичних потоків в Україні за 2012–2017 рр.

Роки	Кількість громадян України, які виїжджали закордон		Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну		Кількість туристів, які обслуговують суб'єкти туристичної діяльності України		У тому числі		
	осіб	% зміни	осіб	% зміни	осіб	% зміни	іноземні туристи, осіб	туристи-громадяни України, які виїжджали закордон, осіб	внутрішні туристи, осіб
2012	21432836	-	23012823	-	3000696	-	270064	1956662	773970
2013	23761287	10,9%	24671227	7,2%	3454316	15,1%	232311	2519390	702615
2014	22437671	-5,6%	12711507	-48,5%	2425089	-29,8%	17070	2085273	322746
2015	23141646	3,1%	12428286	-2,2%	2019576	-16,7%	15159	1647390	357027
2016	24668233	6,6%	13333096	7,3%	2549606	26,2%	35071	2060974	453561
2017	26437413	7,2%	14229642	6,7%	2806426	10,1%	39605	2289854	476967

Якщо в динаміці кількість громадян, які виїжджали за кордон, суттєво не змінювалась за аналізований період, то негативна тенденція спостерігається серед іноземних громадян, які відвідали Україну: найбільший спад відвідувань припав на 2014–2015 рр., (зменшення на 51,5% іноземних туристів у 2014 р. порівняно з 2013 р., ще на 2,2% у 2015 р. порівняно з 2014 р.), що пов'язано з нестабільною політичною ситуацією в країні. Починаючи з 2015 року кількість іноземних громадян, що в'їхали до країни зростає і станом на кінець 2017 року їх кількість становить 14,22 млн. іноземних громадян, що на 7,0% більше, ніж у 2016 р. (13,33 млн. осіб). Така позитивна тенденція дає можливість говорити про поступове зростання довіри іноземців до нашої країни та про пошук нових засобів підвищення конкурентоспроможності національного туристичного продукту.

Дослідження сутності поняття «інноваційної діяльності» показало про не одностайність поглядів. Так, ряд авторів визначають інноваційну діяльність як певний вид діяльності підприємства, інші – як певний інструмент стратегічного

маркетингу, спрямований на досягнення конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі розвитку підприємства. Чимало авторів розглядають інноваційну діяльність через комплекс реалізованих заходів або через певні види робіт.

Відповідно до чинного законодавства України, інноваційна діяльність визначена як діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, яка зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів та послуг [3]. Дане визначення не в повній мірі розкриває функціональний зміст даного поняття. В світовій практиці під інноваційною діяльністю підприємства прийнято розуміти діяльність, спрямовану на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення і відновлення номенклатури і поліпшення якості продукції, що випускається (товарів, послуг), удосконалення технологій їх виробництва з наступним впровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому чи зовнішньому ринках [4, с. 276].

На нашу думку, на визначення змісту інноваційної діяльності підприємства впливає специфіка господарської діяльності. Для підприємств туристичного бізнесу результати інноваційної діяльності носять нематеріальний характер, оскільки результати впровадження інновацій на мікроекономічному рівні є реалізація рекреаційної функції в туризмі (відновлення фізичних та духовних сил туристів), а на макроекономічному – посилення іміджу, формування бренду території.

Автором Новиковим В.С. визначено інноваційну діяльність в туризмі як діяльність, спрямовану на створення нового або на зміну існуючого продукту, на вдосконалення транспортних, готельних та інших послуг, освоєння нових ринків, впровадження передових інформаційних і телекомунікаційних технологій та сучасних форм організаційно-управлінської діяльності [8]. Т.А. Фролова стверджує, що основними напрямками інноваційної діяльності туристичних організацій є: використання нової техніки і технологій у наданні традиційних послуг; впровадження нових послуг з новими властивостями;

використання нових туристських ресурсів, що раніше не використовувалися; зміни в організації виробництва і споживання традиційних туристських послуг; виявлення і використання нових ринків збуту туристичних послуг і товарів [12, с. 46].

Кіндрик Т.О., Головінов О.М. при формуванні визначення інноваційної діяльності зазначають, що це нововведення, які супроводжуються: відновленням і розвитком духовних та фізичних сил туристів; якісно новими змінами турпродукту; підвищенням ефективності функціонування інфраструктури туризму; підвищенням ефективності процесів формування, позиціонування та споживання туристичних послуг; прогресивними змінами факторів виробництва [5]. Рекреаційна суб'єктивна складова послуги сфери туризму представлена і в працях Давидової О. Схожої думки дотримується автор Доценко М. з акцентом на використанні передових інформаційних та телекомунікаційних технологій [2]. Саме ці фактори є визначальними в забезпеченні конкурентоспроможності туристичних послуг на національному та міжнародному ринках.

Автором А. Регулою [9] визначено інноваційну діяльність як діяльність, спрямовану на впровадження нових послуг з новими властивостями, зміни в організації виробництва і споживання традиційних туристичних послуг, залучення раніше не використаних туристичних ресурсів, виявлення і освоєння нових ринків збуту туристичних послуг і товарів; інноваційна діяльність у сфері туристичних послуг розвивається за кількома напрямками, зокрема, провідним є випуск нових видів туристичного продукту, а також: зміна в організації виробництва (застосування передових принципів маркетингу і менеджменту); використання нових туристичних ресурсів, рівно як техніки і технологій. Дане визначення є широким та враховує специфіку сфери туристичних послуг.

Через призму комплексу заходів інноваційна діяльність розглядається в працях Власова Н., Смирнова В., Семененко Н., Крупського О. [1; 6]. Такий підхід враховує механізм реалізації інновацій і є узагальненим та розглядає результативність інноваційної діяльності на макроекономічному рівні.

З урахуванням інтересів суб'єктів господарювання в галузі туризму Маклашина Л. зазначає, що інноваційна діяльність туристичного підприємства - це діяльність, пов'язана з розробкою, створенням нових туристичних маршрутів, проектів і т.д. із застосуванням досягнень науки, техніки, ІТ-технологій, а також передового досвіду в галузях управління і маркетингу, впровадження яких дозволить підвищити рівень зайнятості населення, забезпечити зростання його доходів, прискорити соціально-економічний розвиток [7].

На нашу думку, головним результатом впровадження інновацій в туристичній індустрії є процес генерування ідей, пошук та здобуття нових унікальних знань. Саме тому пропонуємо наступне визначення інноваційної діяльності туристичного підприємства як діяльності, спрямованої на пошук, систематизацію наявної інформації та ефективного її використання з метою комерціалізації результатів наукових досліджень, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національного туристичного продукту на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Сформуємо характерні особливості інноваційної діяльності на підприємствах туристичного бізнесу:

- концентрація на пошуку або створенню нового туристичного продукту, нового споживача, нового методу обслуговування;
- пошук та освоєння нових ринків збуту;
- пошук, розробка та впровадження нових ІТ-технологій;
- пошук, розробка та впровадження нових форм організаційно-управлінської діяльності на підприємстві;
- пошук нових видів туристичних ресурсів та ефективного їх використання;
- пошук, розробка та впровадження заходів щодо покращення духовних та фізичних сил потенційних споживачів;
- покращення бренду туристичної організації.

Вагомим аспектом вивчення особливостей інноваційної діяльності туристичного підприємства є формування принципів. Так, автором С.А. Севастьяною визначено наступні:

- науковості – використання наукових знань і методів для реалізації інновацій, відповідно до потреб туристів;
- системності – розроблювальна стратегія інноваційного розвитку туризму в регіоні має враховувати фактори та умови, необхідні для задоволення потреб людей у рекреації та відпочинку; фактори прямого і непрямого зовнішнього середовища;
- відповідності інновацій потребам туристів – пропонування тільки таких нововведень, які дійсно потрібні клієнтам, а не ті, які може зробити й впровадити туристична фірма;
- позитивності результатів – попередження нерозумного, непродуманого створення й впровадження нововведення, яке може бути небезпечно для туриста, туристично' го підприємства, оточуючого середовища та суспільства загалом;
- іманентності інвестиційним процесам принципи;
- відповідність інноваційної діяльності та її результатів рівню розвитку суспільства;
- зв'язності — кожний новий продукт на певному етапі свого життєвого циклу має викликати та стимулювати ідею створення наступного нововведення й забезпечувати фінансову підтримку цього процесу;
- безпеки — нововведення має гарантувати відсутність шкоди для людини та навколишнього середовища [11, с. 115].

Таким чином, з метою ефективного інноваційного розвитку туристичного підприємства виникає необхідність вкладення коштів в інтелектуальну власність, в управління знаннями в цілому. Інноваційна діяльність туристичного підприємства повинна бути спрямована на забезпечення відповідності міжнародним стандартам якості надання послуг гостинності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження показали, що Україна володіє значними туристичними можливостями для розвитку підприємництва та зацікавленості споживачів у туристичній атрактивності територій. Головні принципи та характерні особливості інноваційної діяльності підприємства визначаються сферою впровадження

інновацій. Зокрема, визначено, що для сфери туризму головним пріоритетним завданням інноваційної діяльності є удосконалення знань, спрямованих на вдосконалення національного туристичного продукту. Щодо головних проблем розвитку підприємств туристичного бізнесу, то головним чином – це проблеми організаційно-економічного характеру, які практично неможливо вирішити без державної підтримки. В подальших дослідженнях слід приділити увагу державному управлінню в галузі туризму, зокрема, механізм формування сприятливого середовища функціонування туристичних підприємств, забезпечення відповідності прогресивних методів і стандартів туристичного обслуговування, сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в індустрії гостинності, розвиток об'єктів культурної спадщини, сприяння міжнародної співпраці в туристичній галузі та формування бренду країни на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Власова Н., Смирнова В., Семененко Н. Інноваційна діяльність в туристичному бізнесі. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 176. С. 113 – 114
2. Доценко М.С. Інновації в туризмі України. *Сучасні тенденції розвитку туризму*: зб. матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Миколаїв. ВП «МФ КНУКІМ». 2015. С. 31 – 34
3. Закон України «Про інноваційну діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002. № 36 (ст. 266)
4. Захаркін О.О. Інноваційна діяльність підприємства: теоретичний аспект. *Проблеми економіки*. № 4. 2013. С. 274 – 280
5. Кіндрик Т.О., Головінов О.М. Інноваційна діяльність в туристичному господарстві України: *Ефективні інструменти сучасних наук*: матеріали конференції. 2010.
6. Крупський О.П. Концептуальні засади управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств. *Вісник Дніпропетровського університету*. Сер.: Менеджмент інновацій. 2015. Вип. 4. Т. 22. С. 64 – 71
7. Маклашина Л. Роль інновацій в розвитку туризму. *Креативная экономика*. 2011. № 12 (60). С. 130 – 136

8. Новиков В.С. Инновации в туризме. Москва: Академия, 2007. 208 с.
9. Регула А. Інновації в туризмі: екологічний туризм. *Сталий розвиток України: проблеми і перспективи*: збірник матеріалів за результатами IV науково-практичної конференції студентів та молодих вчених. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2016. С. 148 – 150
10. Світова рада з туризму та подорожей. World Travel & Tourism Council веб-сайт. URL: <http://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impactresearch/2017-documents/global-economic-impact-and-issues-2017.pdf>
11. Севастьянова С.А. Регіональне планування розвитку туризму й готельного господарства: навч. посіб. Москва: КНОРУС, 2007. 250 с.
12. Фролова Т.А. Экономика и управление в сфере социально-культурного сервиса и туризма: конспект лекций. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2011. 74 с.

УДК 336.531.2:338.48(045)

Малюта К.Г.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті охарактеризовано основні поняття інвестиційного забезпечення, розглянуто основні процеси, що забезпечують інвестування, взаємозв'язок різних факторів, що формують забезпечення інвестування.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційне забезпечення, процеси забезпечення інвестування, організаційне забезпечення, фінансове забезпечення, інвестиційний процес.*

Постановка проблеми. Формування необхідного фінансового забезпечення інвестування є першоосною без якої неможливі будь-які вкладення. Фінансове забезпечення є важливим з точки зору достатності інвестиційних ресурсів, їх вартості, графіка надходжень, структури джерел фінансування, матеріальної відповідальності уповноважених осіб і т. д. Нездатність інвестора забезпечити належне фінансове забезпечення зводить нанівець усі спроби менеджерів ефективно управляти реалізацією інвестицій, а